

SIEĆ NA RZECZ
INNOWACJI W ROLNICTWIE
I NA OBSZARACH WIEJSKICH

Krajowa Sieć
Obszarów Wiejskich

Program
Rozwoju
Obszarów
Wiejskich
na lata 2014-2020

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”

Prace utrzymaniowe na ciekach wodnych.

Prace utrzymaniowe na ciekach wodnych obejmują szereg działań mających na celu utrzymanie, poprawę i ochronę ekosystemu wodnego, a także zapewnienie prawidłowego funkcjonowania cieków wodnych. Te prace są kluczowe dla zrównoważonego gospodarowania zasobami wodnymi, ochrony przed powodzią, utrzymania jakości wód oraz wspierania różnorodności biologicznej.

Aspekty, które należy wziąć pod uwagę przy planowaniu prac utrzymaniowych na ciekach wodnych:

Prace utrzymaniowe na ciekach wodnych obejmują szereg działań mających na celu zapewnienie ich właściwego funkcjonowania, zarówno pod względem gospodarczym, jak i środowiskowym. W tym kontekście konieczne jest znalezienie kompromisu między potrzebami gospodarki a ochroną środowiska. Oto kilka aspektów, które należy wziąć pod uwagę przy planowaniu prac utrzymaniowych na ciekach wodnych:

- Ochrona przed powodzią i erozją: Prace utrzymaniowe często obejmują korygowanie koryta rzeki, budowę wałów przeciwpowodziowych i inne środki mające na celu ochronę terenów przyległych przed powodzią i erozją. Warto dbać o to, aby te prace były dostosowane do naturalnych procesów hydrologicznych i były oparte na aktualnych badaniach naukowych.
- Zachowanie bioróżnorodności: Przy projektowaniu prac utrzymaniowych należy uwzględnić ochronę siedlisk przyrodniczych i zróżnicowanie biologiczne. Unikanie zbyt radykalnych ingerencji w ekosystemy rzeczne oraz utrzymanie naturalnych procesów hydrologicznych może przyczynić się do zachowania bioróżnorodności.
- Zrównoważony rozwój rolnictwa: Gospodarka wodna ma wpływ na rolnictwo, zarówno pod kątem dostępu do wody do nawadniania, jak i ryzyka związanego z powodzią. Ważne jest, aby prace utrzymaniowe uwzględniały potrzeby rolników, ale jednocześnie chroniły jakość wód i ekosystemy.
- Partycypacja społeczna: Ważne jest, aby angażować lokalne społeczności, organizacje pozarządowe i inne zainteresowane strony w proces podejmowania decyzji dotyczących prac utrzymaniowych. Współpraca z lokalnymi

SIEĆ NA RZECZ
INNOWACJI W ROLNICTWIE
I NA OBSZARACH WIEJSKICH

Krajowa Sieć
Obszarów Wiejskich

Program
Rozwoju
Obszarów
Wiejskich
na lata 2014-2020

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”

społecznościami może pomóc w uwzględnieniu różnorodnych perspektyw i potrzeb.

- Monitorowanie i ocena: Regularne monitorowanie stanu cieków wodnych po przeprowadzeniu prac utrzymaniowych jest kluczowe. Pozwala to na śledzenie skutków tych prac dla środowiska i gospodarki oraz na dostosowywanie strategii w oparciu o uzyskane dane.
- Zastosowanie ekologicznych technologii: Wykorzystanie innowacyjnych i ekologicznych technologii podczas prac utrzymaniowych może pomóc w minimalizowaniu wpływu na środowisko, jednocześnie spełniając cele gospodarcze.
- Edukacja i świadomość społeczna: Budowanie świadomości społecznej na temat konieczności równoważenia potrzeb gospodarki i ochrony środowiska może wspomagać akceptację społeczną dla przeprowadzanych prac.

Własność wód i obowiązki ich właścicieli.

Zgodnie z Art. 226 ust. 1 ustawy – Prawo wodne (Dz. U. poz. 1566 z późn. zm.), właściciel wód utrzymuje wody z uwzględnieniem konieczności osiągnięcia celów środowiskowych. Utrzymanie wód polega na realizacji w razie potrzeby, tzw. działań utrzymaniowych, wyliczonych art. 227 ust. 3 cyt. ustawy – interwencji technicznych w wodach, nieprowadzących do powstania nowych budowli i urządzeń wodnych, nie mających również charakteru korzystania z wód.

1. Wody stanowią własność Skarbu Państwa, innych osób prawnych albo osób fizycznych.
2. Wody morza terytorialnego, morskie wody wewnętrzne, śródlądowe wody płynące oraz wody podziemne stanowią własność Skarbu Państwa.
3. Wody stanowiące własność Skarbu Państwa lub jednostek samorządu terytorialnego są wodami publicznymi.
4. Śródlądowe wody płynące będące wodami publicznymi nie podlegają obrotowi cywilnoprawnemu, z wyjątkiem przypadków określonych w ustawie.

SIEĆ NA RZECZ
INNOWACJI W ROLNICTWIE
I NA OBSZARACH WIEJSKICH

Krajowa Sieć
Obszarów Wiejskich

Program
Rozwoju
Obszarów
Wiejskich
na lata 2014-2020

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”

Śródlądowe wody stojące, woda w rowie oraz woda w stawie, który nie jest napełniany w ramach usług wodnych, ale wyłącznie wodami opadowymi lub roztopowymi lub wodami gruntowymi, znajdujące się w granicach nieruchomości gruntowej stanowią własność właściciela tej nieruchomości.

Rów melioracyjny – odprowadzający nadmiar wody.

Przepisy ustawy – Prawo wodne w Art. 226 podaje odpowiedzialność i zakres działań:

1. Właściciel wód utrzymuje wody z uwzględnieniem konieczności osiągnięcia celów środowiskowych, o których mowa w art. 56, art. 57, art. 59 oraz w art. 61.
2. Utrzymywanie wód publicznych obejmuje działania:
  1. wynikające z planu utrzymania wód;
  2. niewynikające z planu utrzymania wód, jeżeli nie wywierają one istotnego wpływu na osiągnięcie celów środowiskowych, o których mowa w art. 56, art. 57, art. 59 oraz w art. 61;
3. Niewynikające z planu utrzymania wód, jeżeli zachodzi pilna i uzasadniona konieczność realizacji tych działań z uwagi na zapewnienie ochrony przed powodzią lub suszą oraz w związku z koniecznością usunięcia skutków powodzi lub suszy.
3. Obowiązek utrzymywania tworzących brzeg wody budowli lub murów niebędących urządzeniami wodnymi należy do ich właścicieli, a w kosztach utrzymania tych budowli lub murów właściciel wód uczestniczy proporcjonalnie do odnoszonych korzyści.
4. Podziału kosztów oraz ustalenia odnoszonych korzyści dokonuje, na wniosek właściciela budowli w tym murów, o których mowa w ust. 3, w drodze decyzji, właściwy organ Wód Polskich.
5. We wniosku, o którym mowa w ust. 4, właściciel budowli, w tym murów, o których mowa w ust. 3, wskazuje podmioty odnoszące korzyści, określa zakres odnoszonych korzyści oraz proponowaną wielkość udziału w kosztach.

SIEĆ NA RZECZ
INNOWACJI W ROLNICTWIE
I NA OBSZARACH WIEJSKICH

Krajowa Sieć
Obszarów Wiejskich

Program
Rozwoju
Obszarów
Wiejskich
na lata 2014-2020

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”

Cele środowiskowe w odwołaniu do Ramowej Dyrektywy Wodnej i wprost do Planu Gospodarowania Wodami:

Art. 56. Celem środowiskowym dla jednolitych części wód powierzchniowych niewyznaczonych jako sztuczne lub silnie zmienione jest ochrona oraz poprawa ich stanu ekologicznego i stanu chemicznego, tak aby osiągnąć co najmniej dobry stan ekologiczny i dobry stan chemiczny wód powierzchniowych, a także zapobieganie pogorszeniu ich stanu ekologicznego i stanu chemicznego.

Art. 57. Celem środowiskowym dla sztucznych i silnie zmienionych jednolitych części wód powierzchniowych jest ochrona tych wód oraz poprawa ich potencjału ekologicznego i stanu chemicznego, tak aby osiągnąć co najmniej dobry potencjał ekologiczny i dobry stan chemiczny wód powierzchniowych, a także zapobieganie pogorszeniu ich potencjału ekologicznego oraz stanu chemicznego.

Cele środowiskowe, o których mowa w art. 56 i art. 57, realizuje się przez podejmowanie działań zawartych w planie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza.

Działania, o których mowa w ust. 1, polegają w szczególności na:

1. Stopniowej redukcji zanieczyszczeń powodowanych przez substancje priorytetowe oraz substancje szczególnie szkodliwe dla środowiska wodnego określone w przepisach wydanych na podstawie art. 99 ust. 1 pkt 1;
2. Zaniechaniu lub stopniowym eliminowaniu emisji do wód powierzchniowych substancji priorytetowych oraz substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 99 ust. 1 pkt 1.

Prace utrzymaniowe

Utrzymywanie publicznych śródlądowych wód powierzchniowych oraz morskich wód wewnętrznych polega, także na zachowaniu stanu dna lub brzegów oraz na remoncie lub konserwacji istniejących budowli regulacyjnych.

SIEĆ NA RZECZ
INNOWACJI W ROLNICTWIE
I NA OBSZARACH WIEJSKICH

Krajowa Sieć
Obszarów Wiejskich

Program
Rozwoju
Obszarów
Wiejskich
na lata 2014-2020

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”

Utrzymywanie wód, o których mowa w ust. 1, ma na celu zapewnienie:

- ochrony przed powodzią lub usuwania skutków powodzi,
- powstawaniu niekorzystnych zjawisk lodowych,
- warunków umożliwiających korzystanie z wód, w tym utrzymywania zwierciadła wody na poziomie umożliwiającym funkcjonowanie urządzeń wodnych, obiektów mostowych, rurociągów, linii energetycznych, linii telekomunikacyjnych oraz innych urządzeń,
- warunków eksploatacyjnych śródlądowych dróg wodnych określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 42 ust. 4 ustawy z dnia 21 grudnia 2000 r. o żegludze śródlądowej,
- działania urządzeń wodnych, w szczególności ich odpowiedniego stanu technicznego i funkcjonalnego.

Katalog działań utrzymaniowych

Przepisy ustawy – Prawo wodne wyliczają w Art. 227 ust. 3 - rodzaje działań utrzymaniowych.

Na użytek obecnie funkcjonujących planów utrzymania wód (PUW), funkcjonuje osiem kategorii prac utrzymaniowych.

1. wykaszanie roślin z dna oraz brzegów śródlądowych wód powierzchniowych;
2. usuwanie roślin pływających i korzeniących się w dnie śródlądowych wód powierzchniowych;
3. usuwanie drzew i krzewów porastających dno oraz brzegi śródlądowych wód powierzchniowych;
4. usuwanie ze śródlądowych wód powierzchniowych przeszkód naturalnych oraz wynikających z działalności człowieka;
5. zasypywanie wyrw w brzegach i dnie śródlądowych wód powierzchniowych oraz ich zabudowę biologiczną;

SIEĆ NA RZECZ
INNOWACJI W ROLNICTWIE
I NA OBSZARACH WIEJSKICH

Krajowa Sieć
Obszarów Wiejskich

Program
Rozwoju
Obszarów
Wiejskich
na lata 2014-2020

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”

6. udrażnianie śródlądowych wód powierzchniowych przez usuwanie zatorów utrudniających swobodny przepływ wód oraz usuwanie namułów i rumoszu;
7. remont lub konserwację stanowiących własność właściciela wód:
  - a. ubezpieczeń w obrębie urządzeń wodnych;
  - b. budowli regulacyjnych;
8. rozbiórkę lub modyfikację tam bobrowych oraz zasypywanie nor bobrów; lub nor innych zwierząt w brzegach śródlądowych wód powierzchniowych.

Katalog działań utrzymaniowych

Praktyka pokazuje, że niektóre kategorie działań wymienionych w Prawie Wodnym wymagają podziału na podkategorie, gdyż grupują działania znacznie różniące się sposobem wykonywania albo konsekwencjami ekologicznymi lub hydro morfologicznymi.

Katalog działań utrzymaniowych (wskazanych w art.227 ust. 3 ustawy – Prawo wodne):

- 1 Wykaszenie roślin z dna oraz brzegów śródlądowych wód powierzchniowych
  - 1.1 Wykaszenie roślin z brzegów śródlądowych wód powierzchniowych
  - 1.2 Wykaszenie roślin z dna śródlądowych wód powierzchniowych
- 2 Usuwanie roślin pływających i korzeniących się w dnie śródlądowych wód Powierzchniowych
- 3 Usuwanie drzew i krzewów porastających dno oraz brzegi śródlądowych wód powierzchniowych
- 4 Usuwanie ze śródlądowych wód powierzchniowych przeszkód naturalnych oraz wynikających z działalności człowieka
  - 4.1 Usuwanie ze śródlądowych wód powierzchniowych przeszkód naturalnych
  - 4.2 Usuwanie ze śródlądowych wód powierzchniowych przeszkód wynikających z działalności człowieka

SIEĆ NA RZECZ
INNOWACJI W ROLNICTWIE
I NA OBSZARACH WIEJSKICH

Krajowa Sieć
Obszarów Wiejskich

Program
Rozwoju
Obszarów
Wiejskich
na lata 2014-2020

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”

5 Zasypanywanie wyryw w brzegach i dnie śródlądowych wód powierzchniowych oraz ich zabudowa biologiczna

5.1 Zasypanywanie wyryw w dnie śródlądowych wód powierzchniowych

5.2 Zasypanywanie wyryw w brzegach śródlądowych wód powierzchniowych

5.3 Zabudowa biologiczna wyryw w brzegach śródlądowych wód powierzchniowych

6 Udrażnianie śródlądowych wód powierzchniowych przez usuwanie zatorów utrudniających swobodny przepływ wód oraz usuwanie namułów i rumoszu

6.1 Udrażnianie śródlądowych wód powierzchniowych przez usuwanie zatorów utrudniających swobodny przepływ wód

6.2 Usuwanie namułów

6.3 Usuwanie rumoszu mineralnego

7 Remont lub konserwacja stanowiących własność właściciela wód:

a) ubezpieczeń w obrębie urządzeń wodnych,

b) budowli regulacyjnych

8 Rozbiórka lub modyfikacja tam bobrowych oraz zasypanywanie nor bobrów lub nor innych zwierząt w brzegach śródlądowych wód powierzchniowych

8.1 Rozbiórka lub modyfikacja tam bobrowych

8.2 Zasypanywanie nor bobrów lub nor innych zwierząt w brzegach śródlądowych wód powierzchniowych

Prace utrzymaniowe na ciekach wodnych obejmują szereg działań mających na celu zapewnienie ich właściwego funkcjonowania, zarówno pod względem gospodarczym, jak i środowiskowym. W tym kontekście konieczne jest znalezienie kompromisu między potrzebami gospodarki a ochroną środowiska.

Emilia Pellowska
e.pellowska@podr.pl